NORAKSTS
Lieta Nr.A42856609
(A8566-09/4)

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 4.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese D.Ābele,

piedaloties pieteicējas *A.P.* pilnvarotajai pārstāvei *Ā.P.* un atbildētāju Rīgas pilsētas pašvaldību pārstāvošās iestādes Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Evitai Hmeļevskai-Lagzdiņai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.P.* pieteikuma par pienākuma uzlikšanu atbildētājam reģistrēt *A.P.* palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes Komunālā departamenta 2009.gada 12.jūnija lēmumu Nr.DK-09-12664-ap (turpmāk arī – Lēmums) atstāts negrozīts Rīgas domes Komunālā departamenta Dzīvokļu pārvaldes komisijas personu reģistrācijai palīdzības saņemšanai un izslēgšanai no palīdzības reģistra 2009.gada 8.aprīļa lēmums, ar kuru atteikts reģistrēt *A.P.* (turpmāk arī – pieteicēja) palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Lēmumā konstatēts, ka *A.P.* aizbildne *Ā.P.* ir atsavinājusi dzīvojamo telpu */adrese/*, Rīgā, kur *A.P.* uz dzīvojamās telpas īres līguma pamata kopā ar vecākiem un aizbildni bija reģistrēta dzīvesvieta un iegādājās īpašumā dzīvojamo telpu */adrese/*, Rīgā, pēc tam to pārdeva un iegādājās dzīvojamo telpu */adrese/*, Rīgā. Dzīvojamā telpa, kuru lieto *A.P.*, iegūta īpašumā, atsavinot nekustamo īpašumu, kurā *A.P.* tika saglabāta dzīvojamā platība. Tāpat Lēmumā konstatēts, ka pieteicēja palikusi bez vecāku gādības, jo vecākiem atņemtas aprūpes tiesības.

Lēmumā secināts, ka pieteicēja neatbilst likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktajām personu kategorijām.

[2] 2009.gada 8.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *A.P.* pieteikums par Lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kurā norādīti šādi apsvērumi:

[2.1] Sakarā ar to, ka pieteicēja bija palikusi bez vecāku gādības, ar Rīgas bāriņtiesas 2001.gada 4.aprīļa lēmumu Nr.1-6/329 pieteicējai par aizbildni tika iecelta *Ā.P.* un ar minēto lēmumu pieteicējai tika saglabātas tiesības uz apdzīvojamo platību Rīgas pilsētā. Saglabājot pieteicējai tiesības uz apdzīvojamo platību Rīgas pilsētā, nevis konkrētā adresē, Rīgas bāriņtiesa ir ņēmusi vērā, ka dzīvoklis */adrese/*, Rīgā, tika privatizēts jau 1999.gada jūnijā, tas ir, pirms *Ā.P.* iecelšanas par pieteicējas aizbildni, līdz ar to Rīgas bāriņtiesa pamatoti uzskatīja, ka pieteicējai pēc pilngadības sasniegšanas ir tiesības saņemt pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā. Nav pamatots atbildētāja viedoklis, ka pieteicējai nekustamajā īpašumā */adrese/*, Rīgā, ir saglabāta dzīvojamā platība. */adrese/*, Rīgā, pieteicēja tika deklarēta 2001.gada 16.maijā pēc aizbildnības nodibināšanas un dzīvoklī viņa tika iemitināta tikai uz aizbildnības laiku.

[2.2] Tādējādi uz pieteicēju kā bez vecāku gādības palikušo bērnu bāreni pilnībā attiecināms likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta pirmās daļas 3.punkts un Rīgas domes 2005.gada 12.jūlija sasitošo noteikumu Nr.6 „Personu, kurām nepieciešama palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtība" 2.3.punkts. Šādu viedokli izteikusi arī Rīgas bāriņtiesa 2009.gada 25.marta vēstulē Nr.BT-09-708-dv.

[3] 2009.gada 13.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētāja paskaidrojums, kurā norādīts, ka pieteikums ir nepamatots un ir noraidāms, pamatojoties uz Lēmumā izteiktajiem apsvērumiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā izteiktajiem apsvērumiem, papildus norādot uz vairākām neprecizitātēm attiecībā uz to, kad pieteicēja bija pierakstīta konkrētajās adresēs. Tāpat pārstāve norādīja, ka galvenais pieteikuma pamats ir tas, ka pieteicēja vairs nevar atgriezties */adrese/*, jo ir beidzies īres līgums. Šobrīd aizbildnība ir izbeigusies, jo pieteicēja ir kļuvusi pilngadīga. Pieteicēja ir arī mainījusi dzīves vietu.

Atbildētāju pārstāvošās iestādes pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai izteiktajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[5] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Tiesa norāda, ka pieteicēja vēlas panākt lēmuma pieņemšanu par pieteicējas reģistrēšanu palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām. Tātad faktiski pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Atteikuma izdot labvēlīgu lēmumu atcelšana pati par sevi neietekmētu tiesisko situāciju, tādēļ pieteikums daļā par administratīvā akta atcelšanu nav izskatāms kā atsevišķs prasījums.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2007.gada 12.aprīļa spriedumā lietā SKA-118/2007 ir norādījis, ka, izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājies, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu.

[6] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[6.1] No 1993.gada 29.jūlija līdz 2000.gada 1.martam pieteicēja bija pierakstīta */adrese/*. Šajā dzīvoklī pierakstīta bija arī pieteicējas māte *D.P.*, tēvs *S.P.* un vecāmāte *Ā.P.* Līgumu par šī dzīvokļa īri ar AS „Rīgas porcelāns" bija noslēgusi *Ā.P.* (lietas lapa 28).

[6.2] Pamatojoties uz 1999.gada 18.jūnija vienošanos starp *S.P.*, *D.P.* un *Ā.P.*, privatizācijas rezultātā par dzīvokļa */adrese/*, Rīgā, īpašnieci kļuva *Ā.P.* (lietas lapa 29–30). Minēto dzīvokli *Ā.P.* vēlāk atsavinājusi citai personai.

[6.3] 1999.gada 8.novembrī uz pirkuma līguma pamata *Ā.P.* kļuva par dzīvokļa īpašuma */adrese/*, Rīgā, īpašnieci (lietas lapa 26). Saskaņā ar dzīvojamās telpas */adrese/*, Rīgā, dzīvokļu kartīti pieteicēja šajā dzīvoklī bija pierakstīta no 2001.gada 15.maija līdz 2007.gada 15.jūlijam (lietas lapa 13–14).

[6.4] No 2006.gada 4.decembra pieteicējas dzīvesvieta deklarēta *Ā.P.* piederošajā 1 istabas dzīvoklī */adrese/*, Rīgā (lietas lapa 24).

[6.5] Ar Rīgas bāriņtiesas 2001.gada 4.aprīļa lēmumu pieteicējai iecelta aizbildne – *Ā.P.*, kā arī nolemts saglabāt pieteicējai tiesības uz apdzīvojamo platību Rīgas pilsētā (lietas lapa 12).

[6.6] Pamatojoties uz 2006.gada 21.marta pirkuma līgumu, *Ā.P.* atsavināja dzīvojamo telpu */adrese/*, Rīgā (lietas lapa 26).

[6.7] 2009.gada 15.janvārī Rīgas domes Komunālajā departamentā saņemts pieteicējas iesniegums, kurā lūgts reģistrēt viņu palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām (lietas lapa 23).

[6.8] Rīgas bāriņtiesa ar 2009.gada 25.marta vēstuli Nr.BT-09-708-dv informēja atbildētāju, ka bāriņtiesas darbinieks, apsekojot pieteicējas deklarēto dzīvesvietu, konstatēja, ka pieteicēja dzīvo kopā ar aizbildni viesistabas dzīvoklī ar ērtībām. Sarunā ar *Ā.P.* noskaidrots, ka pēc pieteicējas aizbildnības izbeigšanās ir nodoms uzsākt kopdzīvi ar dzīves draugu, līdz ar to turpmākā dzīvošanas vienistabas dzīvoklī būtu apgrūtinoša. Tādējādi bāriņtiesa secinājusi, ka pieteicējas interesēs ir reģistrēt viņu palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā pirmām kārtām (lietas lapa 15).

[6.9] Rīgas domes Komunālā departamenta Dzīvokļu pārvaldes komisija personu reģistrācijai palīdzības saņemšanai un izslēgšanai no palīdzības reģistra 2009.gada 8.aprīlī pieņēma lēmumu, ar kuru pieteicējas iesniegums noraidīts (lietas lapa 9).

[6.10] 2009.gada 20.maijā *Ā.P.* apstrīdēja sākotnējo lēmumu (lietas lapa 10–11).

[6.11] 2009.gada 12.jūnijā pieņemts Lēmums (lietas lapa 5–6).

[6.12] Ar Rīgas Bāriņtiesas 2008.gada 17.decembra lēmumu *D.P.* ir atņemtas aprūpes tiesības pār *A.P.*, bet 2009.gada 17.martā *S.P.* ir atņemtas aprūpes tiesības pār *A.P.* (lietas lapa 15).

[7] Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.pants noteic tās personas, kuras ar dzīvojamo telpu nodrošināmas pirmām kārtām. Šī panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka pirmām kārtām ar dzīvojamo telpu nodrošināmi bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības un audzināti bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, — pēc tam, kad beigusies viņu uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, vai arī tad, kad viņi beiguši mācības izglītības iestādē, ja viņiem nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā.

Rīgas domes 2005.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.6 „Personu, kurām nepieciešama palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtība" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.6) 2.3.apakšpunkts noteic, ka 3.reģistrā pašvaldības lietojumā esošas dzīvojamās telpas īrēšanai pirmām kārtām reģistrē bērnus bāreņus un bērnus, kuri palikuši bez vecāku gādības un audzināti bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, - pēc tam, kad beigusies viņu uzturēšanās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, audžuģimenē vai pie aizbildņa, vai arī tad, kad viņi beiguši mācības izglītības iestādē, vai pēc obligātā militārā dienesta, ja viņiem nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā un ja bērnu dzīvesvieta līdz viņu nodošanai ārpusģimenes aprūpē bijusi Rīgā.

No šīm tiesību normām izriet, ka palīdzībai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām tiek reģistrēti bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības un audzināti pie aizbildņa pie nosacījumiem, ja:

1) beigusies uzturēšanās pie aizbildņa;
2) nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā;
3) dzīvesvieta līdz nodošanai aizbildnībā bijusi Rīgā.

[8] Lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem [6], tai skaitā par to, ka pieteicēja bija uzskatāma par bez vecāku gādības palikušu bērnu, viņa tika audzināta pie vecāsmātes un aizbildnes *Ā.P.* un aizbildnība ir izbeigusies, jo pieteicēja kļuvusi pilngadīga.

[9] Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu.

Civillikuma 179.panta ceturtā daļa noteic, ja vecāku nav vai viņi nespēj uzturēt bērnu, šis pienākums līdzīgās daļās gulstas uz vecvecākiem.

Saskaņā ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 11.panta pirmo daļu dzīvokļa īpašniekam ir tiesības iemitināt savā dzīvoklī ģimenes locekļus un citas personas. Šā likuma 18.panta pirmā daļa noteic, ka par dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļiem atzīstamas arī personas, kuras dzīvokļa īpašnieks iemitinājis un kuras viņam vai viņa laulātajam jāuztur uz likuma, līguma vai testamenta pamata.

[10] Vecāmāte *Ā.P.* iemitināja mazmeitu *A.P.* savā dzīvoklī gan */adrese/*, gan */adrese/*, gan */adrese/*. Tātad jau līdz aizbildnības nodibināšanai pieteicēja dzīvoja kopā ar vecomāti vienā dzīvojamajā telpā. Ievērojot minēto, kā arī vecvecāku pienākumu uzturēt mazbērnu, kura vecāki nespēj pildīt šo pienākumu, secināms, ka pieteicēja pēc aizbildnības nodibināšanas 2001.gada 4.aprīlī dzīvokli */adrese/* lietoja kā dzīvokļa īpašnieces *Ā.P.* ģimenes locekle. Tā kā *Ā.P.* dzīvokli */adrese/*, kur pieteicēja dzīvoja un bija pierakstīta, pārdeva, iegādājoties dzīvokli */adrese/*, kuru arī pārdeva, un iegādājās īpašumā dzīvokli */adrese/*, Rīgā, kopš 2006.gada 4.decembra pieteicēja ir deklarējusi savu dzīvesvietu */adrese/*, Rīgā.

Saskaņā ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 19.panta pirmo daļu dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļiem ir tiesības tāpat kā īpašniekam lietot dzīvojamās un citas telpas, ja, viņus

iemitinot, nav bijusi citāda vienošanās. Tikai likuma 22.pantā minētajos gadījumos dzīvokļa īpašnieks var prasīt ģimenes locekļu dzīvokļa lietošanas tiesību izbeigšanu (ja ģimenes locekļi sevišķi slikti izturas pret dzīvokļa īpašnieku). Tādējādi pieteicējai kā dzīvokļa */adrese/* īpašnieces ģimenes loceklei ir likumā noteiktās tiesības arī pēc aizbildnības izbeigšanās turpināt lietot dzīvojamās telpas.

[11] Tiesas ieskatā likuma normā ietvertais nosacījums „ja nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā" nav tulkojams tādējādi, ka ar to šauri tiek saprasta tikai konkrētā dzīvojamā telpa līdz aizbildnības nodibināšanai. Konkrētā gadījumā "agrāk aizņemtā dzīvojamā telpa" būtu */adrese/*, kur pieteicēja dzīvoja un bija pierakstīta līdz aizbildnības nodibināšanai. Taču šo dzīvokli pieteicējas pārstāve ir pārdevusi un tā vietā iegādājusies īpašumā citu dzīvokli, vispirms */adrese/*, pēc tam */adrese/*, kuru pieteicēja lietoja līdz aizbildnības izbeigšanās brīdim. Tas nozīmē, ka pieteicējai dzīvojamās telpas lietošanas tiesības tika saglabātas kā dzīvokļa īpašnieces ģimenes loceklei. Lai arī pieteicēja nevar iemitināties Skudru ielas dzīvoklī, jo tas ir pārdots, viņai joprojām pastāv civiltiesiska darījuma ceļā iegūtā jaunā dzīvokļa */adrese/* lietošanas tiesības.

Tiesas ieskatā pretēja likuma interpretācija novestu pie šīs normas ļaunprātīgas izmantošanas, proti, aizbildņi, kuri ir arī bērnu tuvi radinieki, tūlīt pēc aizbildnības apstiprināšanas pārdotu nekustamo īpašumu, kur gan bērns, gan aizbildnis dzīvoja kopā līdz aizbildnības nodibināšanai, un pēc aizbildnības izbeigšanās norādītu, ka bērnam nav iespējams iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā, jo tā ir pārdota. Nebūtu pieļaujama tāda situācija, ja dzīvoklis nav pārdots, nav tiesību reģistrēties palīdzības saņemšanai, bet, ja dzīvoklis ir pārdots un tā vietā nopirkts cits dzīvoklis, ir tiesības, jo iepriekšējais dzīvoklis pieder citām personām. Šī likuma norma ir paredzēta kā pašvaldības palīdzība situācijās, kad bērniem bāreņiem pēc aizbildnības izbeigšanās tiešām nav iespēju atgriezties agrāk aizņemtajās telpās, piemēram, tās ir nodegušas vai pastāv kādi citi šķēršļi.

[12] Konkrētā gadījumā pieteicējai ir iespējams turpināt dzīvot aizbildnības laikā aizņemtajā dzīvojamā telpā, jo ir saglabājušās dzīvojamās telpas lietošanas tiesības. Līdz ar to pašvaldībai nav pamata reģistrēt pieteicēju pašvaldības lietojumā esošas dzīvojamās telpas īrēšanai pirmām kārtām, kā arī nav pienākuma nodrošināt viņu ar dzīvojamo telpu pirmām kārtām.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *A.P.* pieteikumu par pienākuma uzlikšanu atbildētājam reģistrēt *A.P.* palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) D.Ābele

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____D.Ābele
Rīgā, 2009.gada 4.decembrī